

Almannamálaráðið
og
Fíggjarmálaráðið

Dagfesting
24. november 2017

Okkara j.nr.
17/03648-2

Málsviðgeri
Eyðun Christiansen

Tygara j.nr.
16/52, 15/276, 16/8 og 16/286

Viðv. uppskoti um pensjónsnýskipan

Almannamálaráðið og Fíggjarmálaráðið hava 3. november 2017 sent Kommunufelagnum samlaða pensjónspakkan til hoyringar. Talan er um 6 lógaruppskot, 3 úr hvørjum ráði.

Uppskotini eru:

1. Uppskot til lógtingslóg um eftirløn (Eftirlønarlógin)
2. Uppskot til lógtingslóg um broyting í lógtingslóg um arbeiðsmarknaðareftirlønargrunn
3. Uppskot til lógtingslóg um javningarprosent til almannaveitingar
4. Uppskot til lógtingslóg um broyting í lógtingslóg um almannapensjónir o.a.
5. Uppskot til lógtingslóg um broyting í lógtingslóg um viðbót til ávísar pensjónistar v. fl.
6. Uppskot til lógtingslóg um broyting í lógtingslóg um áseting og javning av almannaveitingum.

Hoyringsfreistin er sett til 24. november 2017.

Kommunufelagið hevur valt at gera eittans hoyringsskriv til lógaruppskotini. Skrivið er sostatt at meta sum hoyringssvar til øll 6 lógaruppskotini. Vit hava fyrst og fremst lagt dent á tær fíggjarligu avleiðingar, sum uppskotini hava fyri kommunala geiran. Skrivið verður sent bæði Almannamálaráðnum og Fíggjarmálaráðnum.

Vit vilja beinanvegin gera vart við, at Kommunufelagið hvørki er samt við Almannaráðið ella Fíggjarmálaráðið í mettu fíggjarligu avleiðingunum av uppskotinum. Ei heldur hevur felagið kunleika til tær fyrirtreytir, sum eru fyri metingarnar. Felagið væntar tískil at fáa høvi til umrøða hesi viðurskifti við ráðini eftir, at hoyringsfreistin er farin.

Grundarlagið undir fíggjarleistinum á eldraðkinum verður munandi broytt

Tá eldraðkið var lagt til kommunurnar 1. januar 2015, var eisini ein fíggjarleistur avtalaður, sum skuldi tryggja, at kommunurnar høvdu fíggjarligt grundarlag fyri átaka sær uppgávuna. Fíggjarleisturin skuldi eisini leggja upp fyri, at útreiðslurnar av eldraðkinum fara at økjast munandi komandi árinum orsakað av demografisku broytingunum, sum koma at vera í føroyska samfelagnum í komandi tíðum. Við øðrum orðum skuldi fíggjarleisturin tryggja, at inntøku-grundarlagið hjá kommununum er í samsvari við útreiðsluvøksturinum hjá kommununum í sambandi við yvirtøkuna av eldraðkinum. Avtalað varð, at kommunurnar framyvir skuldu fáa allar inntøkur frá forskottingini av pensjónum. Hetta var gjørt út frá tí sannroynd, at inntøkurnar

av forskattingini av pensjónum støðugt fara at vaksa fram til í 2029. Orsøkin til henda metta vøkstur var, at øll innan 2029 skuldu hava ein eginuppsparing á 15%. Inngjöldini til pensjón vóru skattað við 40%.

Við teimum broytingum, sum fyriliggjandi uppskot leggja upp til, er alt grundarlag tikið undan hesari avtalu.

Fíggjarligu avleiðingarnar fyri kommunurnar

Sambært galdandi lóg (Eftirlønarlógin) verður rindað 40% í skatti av inngjöldum til pensjón, uttan mun til skattskylduga inntøku. Allar skattainntøkur fella í dag til kommunurnar. Við lógarbroytingini verður skatturin á 40% broyttur til ein skatt, sum er stigvaksandi í mun til inntøku. Er skattskylduga inntøkan í árinum kr. 235.000 ella lægri, verður rindað 30% av samlaða inngjaldinum. Er skattskylduga inntøkan í árinum hægri enn kr. 235.000, men ikki hægri enn kr. 330.000, verður rindað 35%. Er skattskylduga inntøkan í árinum hægri enn kr. 330.000, verður framhaldandi rindað 40%

Hetta merkir, at munandi minni inntøkur eru til kommunurnar at fíggja eldraekið við.

Sambært uppskotinum merkir hetta eina minni inntøku fyri kommunurnar á 23 mió. kr. í 2019, vaksandi til 32 mió. kr. í 2030. Í uppskotinum finst ikki nakað neyvt talgrundarlag, sum vísir, hvussu komið verður fram til hesa upphædd.

Onnur broytingin í eftirlønarlógini er, at lóggivna eginuppsparingin á 15%, verður broyt til 12% í staðin. Fyri kommunurnar merkir hetta, at væntaði vøksturin í forskattingini av pensjónum minkar munandi. Sambært uppskotinum merkir hetta eina árliga minking á 50 mió. kr. frá 2030. Út frá uppskotinum sæst ikki, hvussu komið er fram til hesa upphædd. Sannlíkt byggir hetta á ein meting, sum var gjørd í 2014 av, hvussu inntøkur av pensjónskattinum fóru vaksa fram til 2029. Tá var roknað við 17 mió. kr. í miðal um árið frá 2014 til 2029. Semja var tó millum FMR og KF um, at upphæddin fór at verða væl størri ímóti endanum at tíðarskeiðinum og nakað minni í byrjanini. Í øðrum lagi er vandi fyri at fakkbólkar sum í dag hava omanfyri 12 % í eftirløn, fara at minka sín eftirlønarpátt í komandi samráðingum. Verður hetta úrslitið so fara inntøkurnar frá forskattingini av pensjónum, at minka uppáttur meir.

Tískil eru fortreytirnar fyri úrslitinum á 50 mió. kr. skeivar. Við røttum fortreytum hevði upphæddin sannlíkt verið væl hægri.

Aðrar broytingar í eftirlønarlógini gera, at kommunurnar fáa fleiri inntøkur. Ítøkiliga er talan um at strika aldursmarkið og at undantøkini vera færri í tali frammyvir. Í uppskotinum vantar neyvt talgrundarlag, sum vísir, hvussu komið verður fram til ítøkiliga upphæddirnar.

Broytingar í samhaldsfasta

Sambært uppskotinum verður inngjaldið í AMEG hækkað úr 2,25% til 3% yvir trý ár. Hetta skal sambært uppskotinum geva kommununum eina meirinntøku á netto 14 mió. kr. frá 2020.

Eisini her sakna vit eitt neyvt talgrundarlag, sum vísir, hvussu komið verður fram til hesa upphædd.

Broytingar í fólkapensjónini

Sambært uppskotinum hava broytingarnar í viðbót og mótrokning við sær vaksandi skatta-inntøkur til kommunurnar, so hvørt sum talið av pensjónistum í nýggju skipanini veksur. Eisini hevur broytingin í pensjónsaldri við sær, at kommunurnar fáa munandi meir inn í kommunuskatti.

Men samstundis verður víst á, at stórir partur av teimum 67 ára gomlu longu eru í arbeiði. Tískil tykist sera ivasamt, um meirinntøkurnar verða somikið stórar, sum mettt verður í uppskotinum. Í øllum førum er neyðugt við ítøkiligari talgrundarlagi fyri at lýsa avleiðingarnar.

Samanumtikið

Í lètuni er landsstýrið í gongd við at fremja eina røð av grundleggjandi broytingum, sum hava stóra fíggarliga ávirkan á kommunurnar. Talan er umframt pensjónsnýskipanina, eisini um broyting í fyrítíðarpensjónum og um fiskivinnunýskipanina.

Hóast nevndu nýskipanir hava stórar fíggarligar avleiðingar á kommunurnar, eru kommunurnar á ongan hátt partur av fyrireikandi arbeiðinum til hesar nýskipanir. Givið er, at vit kundu sloppið undan nógvum ósemjum og ógreiðum viðurskiftum millum land og kommunur, um kommunurnar høvdu fingið betri innlit í fyrireikandi arbeiði.

Kommunufelagið arbeiðir í lètuni við neyvari at greina ítøkiligu fíggarligu avleiðingarnar fyri kommunala geiran av pensjónsnýskipanini. Havandi í huga, at lógaruppskotini í pensjónsnýskipanini ikki fáa virknað fyri enn 1. januar 2019, er enn tíð til hesar útgreiningar.

Staðfestast kann tó, at omanfyri nevndu uppskot taka burtur grundarlagið fyri semjuni millum land og kommunur um fíggingarleist av eldraðkinum. Staðfestast kann somuleiðis, at tey hava sum aðalmál at styrkja haldførið hjá landinum, tá ið ræður um pensjónir, og ikki haldførið, tá ið tað snýr seg um útreiðslur av eldraðkinum í síni heild. Heldur fer at ganga hinvegin, tá ræður um kommunurnar. Framyvir koma kommunurnar at hava minni fígging til vaksandi uppgávarnar á eldraðkinum.

Tað eigur at vera landsstýri og lögtingi púra greitt, at haldførið í samlaða búskapinum verður ikki styrkt við, at útreiðslur ella inntøkur verða fluttar úr einum almennum kassa í annan.

Vegna

Kommunufelagið

Dennis Holm
Formaður

Eyðun Christiansen
Stjóri